

terminologije kojima knjiga vrvi. To će svakako biti zanimljivo i za onu našu čitalačku publiku koja je, uz dobro poznavanje njemačkog jezika, ujedno i vješta u poznavanju europske filozofske tradicije. U tom smislu, čitajući ovu knjigu, može se mnogo toga ponovno dozvati u pamćenje, a i naučiti.¹

Ivan Macan

Jeronimove hagiografije, priredili i preveli s latinskoga: Vesna Badurina–Stipčević i Vinko Grubišić, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008, 171 str.

Sveti Jeronim ili Sofronius Eusebius Hieronymus (Stridon, oko 347–Betlehem, 420), velikan ranog kršćanstva, osobito je poznat po svom prijevodu cijele Biblije na latinski jezik (Vulgata). Uz mnoge prijevode značajnih ranokršćanskih djela, napisao je mnoštvo biblijskih komentara, polemičkih spisa, biografija/hagiografija, homilija i pisma.

Upravo nam je neke od Jeronimovih hagiografija (njih tri: o Pavlu pustinjaku, o opatu Hilarionu i o monahu Malku) omogućila čitati na hrvatskom jeziku (u prilično dobrom prijevodu) Kršćanska sadašnjost u sklopu svoje serije Kršćan-

ski klasici (Svezak 26), i tako nastavila davati svoj doprinos u popunjavanju velike praznine koja postoji na hrvatskom knjižnom tržištu s obzirom na prijevode značajnih ranokršćanskih djela. Tekstove su priredili i s latinskoga preveli Vesna Badurina–Stipčević i Vinko Grubišić, u dvojezičnom izdanju (izvorni latinski tekst i usporedni hrvatski prijevod).

Knjiga je dobro osmišljena i kvalitetno opremljena. Na prednjim koricama je prikaz freske na kojoj Jeronim vadi trn iz lavove šape (slikar Benozzo–Gozzoli). Na početku knjige je prikazan Meštrovićev reljef *Sveti Jeronim*, nakon čega je dan (u dvojezičnoj verziji, na latinskom, pa na hrvatskom) Marulićev *Epitaf Jeronimu*, što s pjesmom Paula Claudela *Sveti Jeronim zaštitnik književnika* (na francuskom, pa u hrvatskom prijevodu), zatim starom crkvenom himnom *Maximi laeto* (namijenjenom čitanju na Jeronimov spomendan) te likovnim priložima na kraju knjige (Benozzo–Gozzoli, Leonardo da Vinci, Vittore Carpaccio, Caravaggio, Francisco de Zurbarán, Andrija Aleši, Ivan Kr. Ranger) daje naslutiti do koje je mjere Jeronim kao velikan i nadahnuće utkan u hrvatsku i svjetsku umjetnost i civilizaciju. Prije samih prijevoda hagiografija čitatelj će moći pročitati vrlo informativnu studiju Vesne Badurine–Stipčević pod naslovom *Jeronimove hagiografije u hrvatskoj književnoj tradiciji*, a nakon prijevoda hagiografija priređivači donose vrlo zanimljivu studiju Vinka Grubišića *Sv. Jeronim književnik*. Knjiga je također opremljena prilično opsežnom bibliografijom o Jeronimovim književnim djelima (na hrvatskom i stranim jezicima) te o pustinjacima i pustinjaštvu (na hrvatskom jeziku), kao i kratkom Jeronimovom biografijom.

Iako je prilično sporna teza priređivača kako Jeronima, uz Atanzija Aleksandrijskog, možemo smatrati začetnikom hagiografije kao književnog žanra (budući da začeci hagiografije datiraju

1 Neka kao predokus zainteresiranom čitatelju posluži sljedeća elegantna rečenica: Da Litt an der absoluten Dignität des Individuellen in personaler und kulturell–sinntheoretischer Hinsicht unter allen Umständen — auch in Zeiten größter Gefährdung des Individualitätsgedankens, in der Epoche universaler Nivellierung — festhält und die Eigenbestimmtheit der dem Individuum grundwesentlich zugeordneten Kultur— resp. ³inndimension keinem überschwenglich–reduktiven Subjektivismus opfern möchte, hält er — gut cusanisch — angestrengt Ausschau nach der Coincidentia oppositorum, die ihm in der hegelschen Geistphilosophie, wenn auch mit einigen Individualwirklichkeiten deformierenden Einseitigkeiten, in unüberbietbarer systematischer Geschlossenheit und Differenziertheit auf den Begriff gebracht scheint (str. 676).

već iz drugog stoljeća, počevši s prikazom Polikarpova mučeništva; usp. npr. Pavić — Tenšek, *Patrologija i Suvremena katolička enciklopedija*), spomenute Jeronimove hagiografije su izuzetno važne jer donose životopise prvih kršćanskih pustinjaka, odnosno začetnika kršćanskog monaštva (Pavao u Egiptu, Hilarijon u Palestini, Malko u Siriji), na kojima su se nadahnjivale mnoge generacije tijekom narednih stoljeća, sve do naših dana. Ako se navedenome dometne i činjenica visoke književno–umjetničke vrijednosti Jeronimova stila, hrvatski prijevod *Jeronimovih hagiografija* bit će vrlo zanimljivo štivo za širok krug čitatelja.

Tomislav Vidaković

Jadranka Gamaz, Martina Kraml *Živjeti od euharistije*, Glas Koncila, 2010, 225 str.

Knjiga o euharistijskoj katehezi dviju autorica — jedna je Hrvatica, a druga Austrijanka — zavrjeđuje pozornost već zbog toga što je to na hrvatskim prostorima jedinstveni pristup pitanjima euharistije kao subjekta kateheze. U Crkvi je naime neupitna teza da je euharistija temelj crkvenog zajedništva i istinski izvor svih njezinih pastoralnih nastojanja, u tom smislu i onih katehetsko–odgojnih. Euharistija je ujedno rješenje za mnoge nesporazume na katehetskom području, nastale ponajprije kroz vjeronauk u školi i u nas nažalost sve rjeđe ostvarenu župnu odnosno obiteljsku katehezu. Budući da je u vjeronauku naglasak na nauku o religiji (uglavnom kršćanskoj), on je samim time osuđen na vjerničku neplodnost, jer rast i cvat u vjeri ostvaruje se jedino u »lončanici« kršćanske zajednice, zasađene u humus euharistijskog zajedništva. Iako je ta neosporna činjenica poznata našim katehetičarima i pastirima, tek na temelju uglavnom poražavajućih činjenica o stanju vjere u naših mladih pokoljenja, na-

kon dvadeset godina slabog uroda vjeronauka u školi, počinju se pokretati neke inicijative za odgoj u vjeri kroz jačanje katehetskih aktivnosti naših župnih zajednica.

Radosna je činjenica i to što smo opet dobili knjigu koja je zaista napisana, da tako kažem, kompetentno: s dobrim poznavanjem društvenih, političkih, povijesnih, kulturoloških, filozofskih i teoloških datosti, a nadasve životnih situacija u kojima bi se trebala ostvarivati metodološki dobro vođena euharistijska kateheza. Osobito to vrijedi za njezin prvi dio, »Od života prema euharistijskoj katehezi«, u kojem je izvrsno razrađen egzistencijalan pristup namijenjen katehetama i svima koji sudjeluju u katehetskom procesu: roditeljima, animatorima, pastoralnim djelatnicima i župnicima. Drugi dio knjige zatvara njezin metodološki krug — »Od euharistijske kateheze do života«, te se podiže na razinu teološke razrade euharistijske kateheze, i kao takav je od bitne važnosti za temeljno ukorjenjenje nauka Crkve, a napose pokoncilskih trendova u procesu trajnog uvođenja u kršćanstvo i odgoj u vjeri. Tu će oni kojima je knjiga i namijenjena — župne zajednice, katehete i župnici — naći kompetentna usmjerenja, sigurnost i rasvjetljenja u svom nastojanju da se iz situacije prividnoga zimskog mrtvila pokrene rascvjetalo proljeće župne kateheze na našim prostorima.

Knjiga dviju autorica na kraju daje prikaz literature kojom su se autorice služile ili je možda preporučuju. Tu prevladava literatura s njemačkoga govornog područja, što je i razumljivo, jer obadvije povezuje studij u Austriji. Ono pak što se nudi s hrvatskoga jezičnog područja čini mi se neopravdano manjkavim, što je moj najveći prigovor knjizi. Nije mi jasno, ako se već spominju neki hrvatski autori, zašto su drugi, autori i nakladnici, nekom čudnom selekcijom izuzeti iz kruga literature iako su svojim stručnim doprinosima nezaobi-